



§ 13

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle kokoomuksen ryhmäaloitteesta keskusta-alueen elinvoimaisuuden parantamiseksi

HEL 2023-012920 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi kaupunginhallitukselle asiasta seuraavan lausunnon:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta kannattaa toimenpideohjelman tekemistä.

Ryhmäaloitteen mukaan Helsingin ydinkeskustan elinvoima on hiipunut ja alueella liikkuu päivittäin noin 20 prosenttia vähemmän ihmisiä kuin ennen pandemiaa. Myös alueen yritysten liikevaihto on vähentynyt keskimäärin 20–30 prosenttia. Aloitteen mukaan kaupunki ei ole kyennyt omilla toimillaan riittävästi vastaamaan tähän haasteeseen, vaan osa kaupungin omista päätöksistä on hankaloittanut myönteisen käänteen tapahtumista. Aloitteen mukaan keskusta-alueen elinvoimaisuuden lisääminen edellyttää useita toimenpiteitä kaupungin kaikilta toimialoilta. Aloitteessa esitetään useita ratkaisuvaihtoehtoja ja kehittämistoimenpidekokonaisuuksia keskusta-alueen elinvoimaisuuden lisäämiseksi.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausunto on rajattu koskemaan kulttuurin roolia keskusta-alueen elinvoimaisuuden lisäämisessä. Aloitteen aihepiiri on monimuotoinen ja laaja ja keskustan elävöittämiseen vaikuttavat mekanismit ja toimijat ovat moninaisia. Kaupungin oman toiminnan ja vastuiden osalta aloitteen ehdotukset painottuvat suurelta osin kaupunkiympäristön toimialalle, joka antaa aloitteesta oman lausuntonsa.

Ryhmäaloitteessa ehdotetaan, että kaupunki laatii kaupunginkanslian ja toimialojen yhteistyönä toimenpideohjelman keskusta-alueen elinvoimaisuuden parantamiseksi niin että ohjelmassa otetaan huomioon aloitteessa listatut toimet.

Ydinkeskustan elinvoimaisuus ja vetovoimaisuus ovat jatkuvasti esillä myös eri toimialojen viranhaltijoiden keskusteluissa. Ylimmän virkahenkilöjohdon seminaarissa 28.-29.9.2023 yhtenä teemana käsiteltiin keskustan elinvoimaa. Seminaarissa toimialojen ja kaupunginkanslian yhteiseksi periaatteelliseksi päämääräksi asetettiin keskustaan asumisen, työpaikkojen, sekä tapahtumien kävijämäärien lisääminen. Nämä yh-



dessä laaditut yleiset periaatteet antavat hyvät lähtökohdat tarkempien, konkreettisten tavoitteiden ja toimenpiteiden muotoiluun.

Kulttuuritarjonnan lisääminen keskustan alueella

Aloitteessa ehdotetaan kulttuuritarjonnan lisäämistä kaikenikäisille kaupunkilaisille keskustan alueella.

Yleisesti on tärkeä ymmärtää, että aloitteen ehdotuksilla infrastruktuurin kehittämiseksi, erilaisten lupaehtojen höllentämiseksi, julkisten ulko- ja sisätilojen käytön sekä tilojen ympärivuotisen käytön helpottamiseksi ja toiminnan yhteiskehittämiseksi kaupunkilaisten kanssa on selkeitä myönteisiä vaikutuksia keskustan kulttuuritarjonnan ja sitä kautta elinvoiman myönteiselle kehitymiselle.

Helsingin julkisesti rahoitetut kulttuuri- ja taidelaitokset ja koulutusinstituutiot sekä moninaisten toimijoiden tuottama kulttuuritarjonta painottuvat eurooppalaisen kaupunkikulttuurin perinteen mukaisesti kaupungin keskustaan. Näiden toimijoiden edellytyksistä huolehtiminen on tärkeä osa kaupungin elinvoiman turvaamista. Maan pääkaupunkina Helsingissä kulttuuritarjonta on laajinta ja monimuotoisinta koko maan mitta-kaavassa.

Kaupungin omien ja kaupungin tukemien ja mahdollistamien kulttuuripalvelujen lisäksi merkittävä osa tapahtuma- ja kulttuuritarjonnasta on alan yksityisten yhteisöjen ja kaupunkilaisten omaehtoista toimintaa, jonka helpottaminen on kaupungin elävöittämisen kannalta tärkeä tavoite.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta katsookin, että keskustan kulttuuritarjonnan kasvuun vaikuttaa keskeisesti kaupungin taide-, kulttuuri- ja tapahtumamyönteinen toimintakulttuurin vahvistaminen entisestään, saliliva ja mahdollisuuksia tunnistava palveluasenne kaupunkilaisten ja kumppanien kanssa sekä kaupungin omien palvelujen yhteinen kehittäminen asiakaslähtöisesti ja yhteistyössä kaupunkilaisten kanssa. Kaupungin pitää olla hyvä ja tasa-arvoinen kumppani.

Kulttuurilla on kasvava rooli kaupungin brändin, identiteettien, houkuttelevuuden, kestäväen kilpailukyvyn ja tasa-arvoisen kehityksen mahdollistajana. Taiteen, kulttuurin ja laajemmin luovien alojen kuin myös monimuotoisen kaupunkikulttuurin ja omaehtoisen kulttuurin muutosvoiman ja yhteisöllisyyden luomisen potentiaali on merkittävä, ja sitä tulisi hyödyntää nykyistä enemmän ja monipuolisemmin osana kaupunkikehitystä.

Kulttuurin keskeinen voima on ihmisten merkityksellisissä kohtaamisissa. Vaikka lopulta vain pysyvien asukkaiden ja työpaikkojen avulla voi-



daan kaupungin keskustaan synnyttää jatkuvaa toimeliaisuutta, ovat taide, kulttuuri ja tapahtumat mainio tapa luoda syitä saapua keskustaan, tuottaa kohtaamisia ja isojakin ruuhkahuippuja, joilla on myös merkittäviä taloudellisia heijastevaikutuksia muihin palveluihin ja elinkeinoihin (erityisesti ravitsemus- ja hotellipalvelut). Siksikin kulttuuriin kohtaamisten alustana on tärkeää panostaa. Kulttuurialalla on toki itselläänkin hyödyntämätöntä liiketaloudellista potentiaalia, mutta on tarpeen muistaa, että monimuotoinen kulttuuritarjonta edellyttää pitkäjänteistä panostusta julkiseen tukeen.

Keskustan kehittyvästä tapahtuma- ja kulttuuritarjonnasta

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päätti 21.12.2021, § 217 kaupungin kulttuuripalvelukokonaisuuden palvelustrategiasta. Kaupungin omat taide- ja kulttuurilaitokset, kulttuurikeskukset, museot ja kirjastot tuottavat linjausten mukaisesti kaupunkilaisille näyttelyitä, julkista taidetta, sinfonia- ja muita konsertteja, kulttuuritapahtumia, yhteisöllistä taidetta ja kulttuuria, taidekasvatusta ja julkaisuja kaiken ikäisille sekä vapaita yhteisöllisiä tiloja kaupunkilaisille. Nämä taiteeseen, kulttuuriin ja kulttuuriperintöön liittyvät sisältöpalvelut tuotetaan pääosin yhteistyössä ekosysteemin kanssa.

Taide-, kulttuuri- ja tapahtuma-alan toimijoiden keskeisiä yhteistyömuotoja ovat osarahoitus sekä erilaiset kumppanuudet. Kaupungin taide- ja kulttuuriavustuksin avustettiin kaupungin osuudella lähes 600 erilaisen taide- ja kulttuuritoimijan palvelujen tuottamista kaupungissa. Merkittävä osa tästä tuesta kohdentui taide- ja kulttuurilaitoksille, vapaan taidekentän toimijoille ja kaupunkikulttuurille keskustan alueella.

Museot ovat Helsingin keskustan tärkeä ja edelleen kehittyvä vetovoimatekijä, ja monet niistä ovat kasvattaneet voimakkaasti kävijämääriään. Hyvänä esimerkkinä Helsingin kaupunginmuseo Aleksanterinkadulla oli vuonna 2022 Suomen suosituin museokohde ja vuonna 2023 Helsingin kaupunginmuseon toimipisteissä vieraili yhteensä 433 422 museokävijää, mikä tarkoittaa lähes 10 % kasvua vuoteen 2022 verrattuna. Kaupunginmuseon toimipisteistä keskustassa tai sen välittömässä tuntumassa sijaitsevat myös Ruiskumestarin talo Kruununhaassa, Hakasalmen Huvila Töölönlahdella ja Ratikkamuseo kulttuurikeskus Korjaamon kyljessä Töölössä. Museokortilla on vierailtu Suomessa yleisestikin museoissa ennätysmäärä vuonna 2023: Museokorttikäyntejä on kertynyt koko maassa yhteensä 2,5 miljoonaa, joka on 47 % enemmän kuin viime vuonna.

Helsingin keskustan suuret museokohteet Ateneum, Kiasma, Amos Rex, Suomen kansallismuseo ja Designmuseo ovat suosituimpia Museokortti-kohteita. Myös muut Helsingissä sijaitsevat taidemuseot vetä-



vät yleisöä: Suomen valokuvataiteen museo K1, Helsingin Taidehalli, Didrichsenin taidemuseo, Sinebrychoffin taidemuseo ja HAM Helsingin taidemuseo ovat kaikki 15 suosituimman Museokortti-kohteen joukossa. Ateneumissa, Kiasmassa ja Sinebrychoffin taidemuseossa vieraili vuoden 2023 aikana lähes 926 000 kävijää. Helsingin taidemuseo HAM houkutteli Tennispalatsiin 108 537 kävijää ja Helsinki Biennaalin aikaan Vallisaarella vieraili 55 900 kävijää.

Eteläsatamaa suunnitellaan lisäämään Helsingin ydinkeskustan veto-voimaa. Keväällä 2024 käynnistetään uuden arkkitehtuuri- ja designmuseon suunnittelukilpailu ja museon tuleva uudisrakennus tarjoavat houkuttelevan kohteen osana Helsingin merellistä julkisivua Makasiinirannassa. Museo asettuu osaksi uutta eteläistä kaupunkia kiertävää rantareittiä ja tarjoaa mahdollisuuden sekä kävelykeskustan laajentamiseen, että myös tapahtumallisuuden kehittämiseen ulkotilassa. Eteläsataman itäosa kehittyy niin ikään, ja sekä kaupunkilaisten että matkailijoiden suosimalle Allas Sea Poolille on myönnetty kehittämisvaraus alueella pysyvää meriuimalaa varten.

Myös kansallismuseon vuonna 2023 käynnistynyt korjaus-, laajennus- ja uudistushanke monipuolistaa keskustan kulttuuritarjontaa, kun museo avataan uudestaan yleisölle keväällä 2027. Vuonna 2025 Alvar Aallon maailmankuulun Finlandia-talon perusparannuksen myötä avautuu uusia palveluja matkailijoille ja kaupunkilaisille vetovoimaisten tapahtuma-, konsertti- ja kongressipalveluiden lisäksi. Uudet kuluttajille suunnatut palvelut sisältävät viinikahvilan, designkaupan ja uniikkeja majoitustiloja sekä Suomea, Alvar Aallon tuotantoa ja Finlandia-talon historiaa esittelevä elämyksellisen näyttelykokonaisuus.

Keskustassa on myös erinomainen kirjastotarjonta: keskustakirjasto Oodi on viiden toimintavuotensa aikana vakiinnuttanut paikkansa Helsingin käytetyimpänä kirjastona, kirjallisuustapahtumien talona ja yhtenä kansainvälisesti tunnetuimmista matkailunähtävyytenämme. Oodissa vieraillee vuositasolla noin 2,5 miljoonaa kävijää. Historiallisen Rikhardinkadun kirjaston suunnittelussa oleva uudistaminen tulee myös osaltaan monipuolistamaan keskusta-alueen kulttuuritarjontaa, ja näin yhteistyössä Oodin ja niin ikään uudistuvan lasten ja nuorten taidekeskus Annantalon kanssa tullaan entistä paremmin huomioimaan myös lasten, nuorten ja lapsiperheiden tarpeita keskustassa.

Kaupungin oma musiikkiin keskittyvä taide- ja kulttuuritarjonta tapahtuu Musiikkitalossa, jossa Helsingin kaupunginorkesteri konsertoi viikoittain ja vierailunäyttämönä toimiva Savoy-teatteri operoi keskustassa myös ilmaiskonsertteja tarjoavaa Espan lavaa.



Helsinki on sitoutunut tapahtumallisuuden kehittämiseen, ja tätä työtä tekevät monet kaupunkiorganisaation ja -konsernin toimijat (kuten kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala, kanslian viestintäosasto ja Helsingin tapahtumasäätiö) yhdessä alan muiden toimijoiden kanssa. Keskustan tapahtumallisuuden kehittämisessä pidetään tärkeänä sitä, että helsinkiläiset yritykset hyötyvät entistä paremmin tapahtumien asiakasvirroista ympärivuotisesti. Tästä esimerkkinä Helsingin tapahtumallisten kesäterassien ja -keitaiden kokeilut, joihin on sisältynyt myös taide- ja kulttuurisisältöjä.

Helsingin tapahtumasäätiö tuottaa vuosittain pääosin keskusta-alueella Lux Helsingin, Helsinki-päivän, Juhlaviikot, Silakkamarkkinat, Tuomaan Markkinat ja uudenvuoden juhlan. Näiden yhteenlaskettu yleisömäärä on lähes miljoona, joista valtaosa on ydinkeskustan kävijöitä. Tapahtumasäätiön erityinen painopiste on kylmän ja pimeän kauden maksuttomat tapahtumat, joita eivät perinteisesti muut alan toimijat Helsingissä ole juurikaan tehneet.

Tapahtumasäätiössä on pohdittu tapoja lisätä tapahtumien kävijämääriä keskustassa. Toiminnan kärki on nykyisten tapahtumien laajentamisessa ja muokkaamisessa. Mahdollisia kehityspolkuja on esim. Lux Helsingin ajallinen pidentäminen, Helsinki-päivän suurkonserttien palauttaminen ja Juhlaviikkojen kaupunkitapahtumien lisääminen. Joulumarkkinoiden osalta suotuisaa olisi, jos pienempiä joulumarkkinoita syntyisi myyjä- eikä kaupunkilähtöisesti, mutta säätiöllä voi olla tässäkin tehtävänsä.

Lisäksi Helsingin kaupungin Matkailun ja tapahtumien toimintaohjelmassa 2022–2026 on tavoitteita ja toimenpiteitä, joiden kautta halutaan vahvistaa Helsingin tunnettuutta ja elinvoimaisuutta kokonaisvaltaisesti, mutta myös matkailijoille usein keskeistä keskusta-aluetta erityisesti ajatellen. Ohjelmassa on selkeästi tunnistettu taiteen, kulttuurin ja tapahtumien merkitys ja teemoiksi nostettu esimerkiksi design ja arkkitehtuuri sekä tuleva Arkkitehtuuri- ja designmuseo, Helsinki Biennaali, Suomenlinnan maailmanperintökohde, ruokakulttuuri ja Helsinki ruoka-kaupunkina sekä saunaperinne, jossa havitellaan Unesco-statusta ja historia, joka on matkailun ja tapahtumien kulttuurisisällön ytimessä.

Urheilun ja kulttuurin suur tapahtumilla, yritystapahtumilla ja kongresseilla on merkittävä vaikutus Helsingin keskustan ja koko Helsingin ja Suomen elinvoimaan. Helsingin on tärkeää varmistaa, että edellytykset ylläpitää ja vahvistaa tätä jatkossakin ovat riittävät. Kongressien ja yritystapahtumien määrä keskustassa on kasvanut systemaattisesti. Suur tapahtumat kuten Tall Ships Races 2024 tai Olympiastadionin konsertit ja urheilutapahtumat toimivat erinomaisesti keskustaa elävöittävinä ja elinvoimaa vahvistavina tapahtumakokonaisuuksina sellaisi-



naan. Helsingin erityinen ruokavuosi 2024 ja kaupungin Michelin-yhteistyö samoin tarjoaa mahdollisuuden helsinkiläisille ravintola-, matkailu- ja tapahtuma-alan toimijoille suunnitella ja toteuttaa ruokasisältöjä ja -tapahtumia, jotka vahvistavat laajasti erityisesti keskustan elävyyttä.

Kaupunki haluaa ratkaista tunnistettuja ulko- ja sisätapahtumapaikkoihin liittyviä haasteista aktiivisesti. Esimerkiksi Suvilahdessa ja muualla kantakaupungissa sijaitsevat suurtapahtumat vahvistavat merkittävästi keskusta-alueen elinvoimaa ja siten on tärkeä varmistaa, että sekä ulko- että sisätapahtumapaikat kehittyvät ja ratkaisuja löydetään muuttuvassa toimintaympäristössä. Helsingin sydämessä sijaitsevalle Töölönlahden puistolle valmistellaan parhaillaan idea- ja konseptisuunnitelmaa. Tämä puisto ja peruskorjauksessa oleva Kaisaniemen puisto valmistuessaan parantavat myös ydinkeskustan tapahtuma- aluetarjontaa monimuotoisille ja -kokoisille tapahtumille. Alueelle sijoituvat taide- ja kulttuurilaitokset ovat mukana suunnittelutyössä, jolla tähdätään alueen elävöittämiseen.

Kansliapäällikkö asetti 1.9.2021 Helsingin kaupungin ja elinkeinoelämän edustajien yhteisen työryhmän (HELY) ydinkeskustan elinvoiman vahvistamiseksi. Kaupungin edustajien lisäksi työryhmässä on edustettuina ydinkeskustan kehittämisen kannalta keskeiset elinkeinoelämän toimijat, minkä ansiosta kaupunki saa myös tätä kautta monipuolista palautetta muun muassa valmisteilla olevista ydinkeskustaa koskevista suunnitelmista. Työryhmälle on myös osoitettu tehtävä määrittellä kaupungin ja elinkeinoelämän toimijoiden yhteinen tahtotila, jonka pohjalta ydinkeskustaa voidaan kehittää. Samalla tavoitteena on kartoittaa keskeiset kehittämistarpeet ydinkeskustan elinvoiman vahvistamiseksi eri toimijoiden yhteistyössä. Yhteisen tahtotilan työstäminen aloitetaan keväen 2024 aikana. Myös asukkaiden näkemyksiä ydinkeskustan kehittämisestä kerätään useissa yhteyksissä.

Ydinkeskustan elinvoimaisuus ja vetovoimaisuus ovat jatkuvasti esillä myös eri toimialojen viranhaltijoiden keskusteluissa. Ylimmän virkahenkilöjohdon seminaarissa 28.–29.9.2023 yhtenä teemana käsiteltiin keskustan elinvoimaa. Seminaarissa toimialojen ja kaupunginkanslian yhteiseksi periaatteelliseksi päämääräksi asetettiin keskustaan asumisen, työpaikkojen, sekä tapahtumien kävijämäärien lisääminen. Nämä yhdessä laaditut yleiset periaatteet antavat hyvät lähtökohdat tarkempien, konkreettisten tavoitteiden ja toimenpiteiden muotoiluun.

Esittelijä

kulttuurijohtaja
Mari Männistö

Lisätiedot



30.01.2024

Asia/9

Veikko Kunnas, kulttuurin edistämisen päällikkö, puhelin: 09 310 37002
veikko.kunnas(a)hel.fi

Liitteet

1 Ryhmäaloite 11.10.2023 Vierunen Maarit Kokoomuksen ryhmäaloite
keskusta-alueen elinvoimaisuuden parantamiseksi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnalta lausuntoa 18.2.2024 mennessä kaupunginhallitukselle kokoomuksen ryhmäaloitteesta koskien kaupungin keskusta-alueen elinvoimaisuuden parantamista.

Aloite on kokonaisuudessaan liitteenä.

Asiasta on pyydetty lausuntoa myös kaupunkiympäristölautakunnalta.

Esittelijä

kulttuurijohtaja
Mari Männistö

Lisätiedot

Veikko Kunnas, kulttuurin edistämisen päällikkö, puhelin: 09 310 37002
veikko.kunnas(a)hel.fi

Liitteet

1 Ryhmäaloite 11.10.2023 Vierunen Maarit Kokoomuksen ryhmäaloite
keskusta-alueen elinvoimaisuuden parantamiseksi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano